

УДК 330.356.2

**І.В. Шалигіна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування**

Сумський національний аграрний університет, Україна

**Н.П. Довженко, магістр 2 курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа
та страхування» заочної форми навчання**

Сумський національний аграрний університет, Україна

Оцінка формування та напрямки покращання управління капіталом підприємства аграрної сфери

Українські сучасні економічні реалії свідчать про те, що в країні останнім часом постійно відбуваються певні реформи щодо функціонування всіх суб'єктів господарювання, особливо саме в аграрній сфері. Все це має на меті збільшити не тільки ефективність та прибутковість діяльності аграрних підприємств, а й покращити добробут споживача їх продукції або послуг. Для того щоб підприємства мали можливість постійно розвиватися та збільшувати свій дохід (прибуток) необхідною складовою є ефективне формування та управління їх капіталом.

При проведенні дослідження інформаційних даних по Україні можна зробити висновки про те, що фінансові результати, структура капіталу та рівень фінансової стійкості великих та середніх підприємств аграрного бізнесу є значно гіршими ніж по всій цій галузі економіки. Однак все це не свідчить про те, що їх фінансовий стан є більш негативним ніж у великих товаровиробників. Напевно, більшість малих та середніх аграрних підприємств не всі достовірно показують у своїй статистичній та фінансовій звітності певну інформацію про справжні показники господарської діяльності. Із інформаційних джерел та наукових досліджень вищезазначений авторів бачимо, що до складу капіталу підприємств аграрного бізнесу практично вже не входить бюджетне цільове фінансування або ж кредитування. На це вплинуло те, що значна більшість

таких підприємств практично не мають доступу до інструментів саме бюджетного фінансуванні або кредитування. В Україні, в силу постійної нестачі бюджетних коштів, обсяги та види державної підтримки аграрних підприємств завжди були недостатніми, але останніми роками вони майже звелися нанівець [1, с.423].

Взагалі в економічній літературі зазначено, що поняття «Капітал» походить від французького та англійського терміну – Capital, тобто основний або головний. Він є багатством, що використовує суб'єкт господарювання для власної діяльності з метою отримання прибутку та подальшого зростання самого використаного капіталу. Зазвичай до матеріального змісту капіталу включають: матеріальне майно, цінні папери та грошові кошти [2, с.233].

Капітал будь-якого суб'єкту господарювання складається із власного, залученого та позиченого капіталу. Також його можна розглядати й як додаткову сукупність до нього інвестиційного, інтелектуального, клієнтського та інших видів капіталу, що разом формують спроможність суб'єкта господарювання отримувати більші доходи та збільшувати його прибуток.

Згідно теми нашого дослідження було проведено спочатку фінансову оцінку складу та структури капіталу ТОВ «Розсоші» В.-Писарівського району Сумської області. Розглянемо таблицю 1:

Таблиця 1 – Склад та структура капіталу ТОВ «Розсоші» В.-Писарівського району Сумської області, (тис.грн)

Вид капіталу	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення 2018/2016 (+/-)
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
I. Власний капітал	61467,0	95,6	77850,0	93,9	98791,8	88,8	37324,8
II. Довгострокові зобов'язання	62,0	0,1	62,0	0,1	62,0	0,1	-
III. Поточні зобов'язання	2766,2	4,3	4984,9	6,0	12350,6	11,1	9584,4
Баланс	64295,2	100,0	82896,9	100,0	111204,4	100,0	46909,2

*джерело: власні розрахунки за даними звітності товариства

За даними таблиці видно, що капітал даного товариства представлений власним капіталом, довгостроковими та поточними зобов'язаннями. Власний

капітал протягом періоду дослідження має позитивну тенденцію до зростання, а саме на 37324,8 тис.грн (60,7%). Так в 2016 році власний капітал становив 61467,0 тис.грн, в 2017 році – 77850,0 тис.грн та у 2018 році – 98791,8 тис.грн. Довгострокові зобов'язання протягом дослідження залишаються незмінними – 62,0 тис.грн. Поточні зобов'язання також мають тенденцію до збільшення їх суми – 9584,4 тис.грн (4 рази), однак в цілому це є негативним фактом. В структурі балансу власний капітал в 2018 році має найбільшу питому вагу 88,8%, однак це є на 6,8% меншим за 2016 рік. Загальним висновком є те, що загальний капітал даного аграрного товариства становить саме власний капітал, однак із зростанням питомої ваги запозиченого та залученого капіталу.

Управління капіталом має передбачати вплив на його обсяг і структуру, а також джерела формування з метою підвищення ефективності його використання. Налагоджений механізм управління капіталом передбачає: чітку постановку цілей і завдань управління капіталом, а також контроль за їх дотриманням у плановому періоді; удосконалення методики визначення й аналізу ефективності використання усіх видів капіталу; розроблення напрямків оптимізації процесу управління капіталом, а також їх аналізу і впровадження; розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами; розроблення загальної стратегії управління капіталом; використання у процесі управління економічних методів і моделей, зокрема під час аналізу і планування; орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління капіталом [3, с.195].

Саме використання зазначених підходів до загальної системи управління капіталом ТОВ «Розсоші» В.-Писарівського району Сумської області дозволить максимізувати ефективність його господарської діяльності та забезпечити стабільне економічне зростання.

Список використаних джерел: 1. Довженко Н. П. Капітал підприємства аграрного бізнесу /Н.П.Довженко// Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (17-20 квітня 2019 р.). – Суми, 2019.- с.423. 2. Кучменко В.О. Економічна сутність поняття капіталу

підприємства та його структури// Економічний вісник університету. 2017. Випуск № 33/1. С.232-237. 3. Савельєва Т. М. Напрямки удосконалення управління капіталом підприємства /Т.М.Савельєва// Економіка будівництва і міського господарства. – Том 10. - № 3. – С.191-196.